

זרימת המסמכים במשלוחי צד ג'

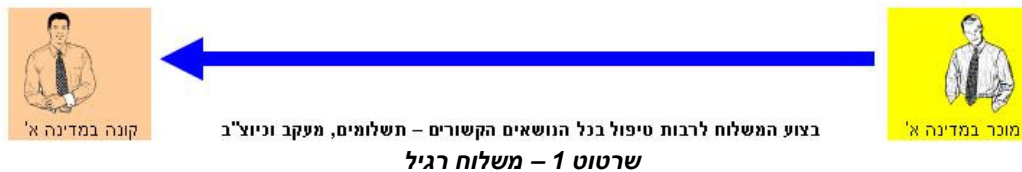
מאת זאב תלם

מבוא

משלוחי צד ג' הם משלוחים שלא נשלחים ישירות מהמוכר לקונה אלא מבוצעים באמצעות או בעזרת צד שלישי.

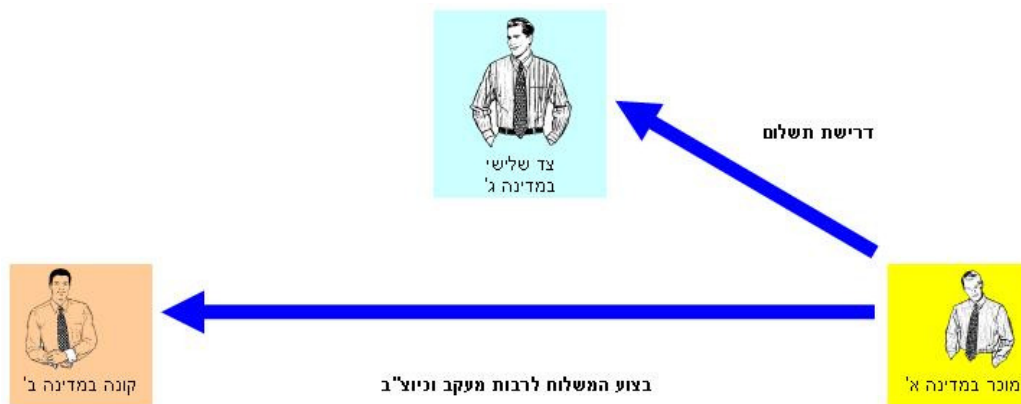
קיימות שתי הגדרות מקובלות לצד ג'. ההגדרה הראשונה מגדירה את צד ג' כדלהלן:
The person who initiates the shipment, but does neither the originating nor the receiving destination. The third party makes the arrangements for the shipper and receiver.

ניתן אם כן להגדיר משלוחי צד ג' כ:
משלוחים ממוכר (יצואן) לקונה (יבואן) כאשר הבקרה על תהליכי המשלוח נמצאת בידיו של גוף שלישי. בדרך כלל מדובר על כך שכל אחד משלושת הגופים – יצואן, יבואן וצד ג' נמצאים במדינה שונה.

הגדרה נוספת היא הגדרה של בית כלבו גדול. הגדרה זו מגדירה את צורת המשלוח ולא את צד ג' ספציפית:

Third party shipments are orders that are ordered directly by Our branches which have different "ship to" and "bill to" address

שרטוט 3 – משלוח צד ג' לפי ההגדרה השנייה

במלים אחרות, שתי אפשרויות מקובלות להגדיר משלוחי צד ג' הן:

אפשרות א: מתווך בין צדדים שלא מעוניין שהצדדים יכירו אחד את השני. במקרה כזה ישמור המתווך (צד ג') על סודיות ועל דיסקרטיות על מנת שצד אחד לא יכיר את השני.

אפשרות ב: יצרן המייצר טובין במדינה אחת והרוכש ח"ג במדינה שניה. בעצם, כמו בהגדרה של בית הכל-בו. מדובר על כך שצד מסוים שולח מטען לכתובת אחת אך את החשבון לכתובת אחרת. במקרה כזה אין צורך בדיסקרטיות כלל

הנושאים העיקריים עליהם יש לתת את הדעת בכיצוע משלוחי צד ג' הם:

- א. מי מהצדדים (מוכר או קונה) משלם, עבור מה, ועד היכן
- ב. מי נושא בסיכונים לאירועים ביטוחיים תוך כדי העיסקה
- ג. מה השיקולים לקביעת צורת ההובלה
- ד. זרימת המסמכים בין הגופים

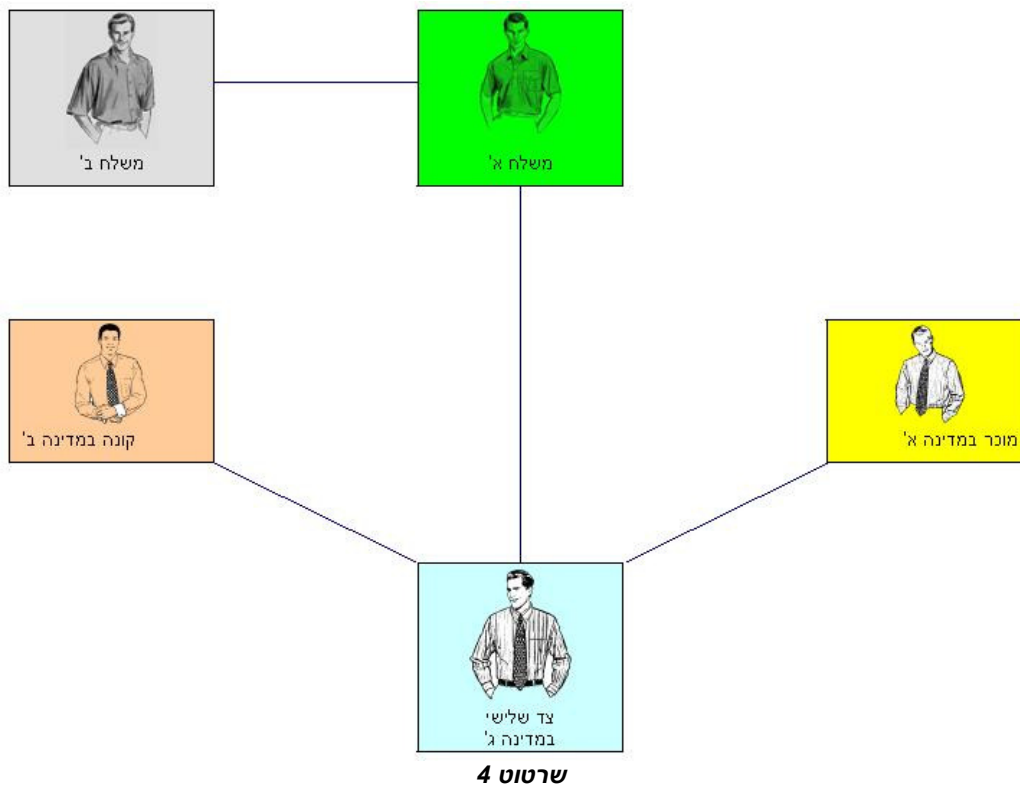
בשני הנושאים הראשונים דנים מונחי המכר הידועים כ-Incoterms. הנושא השלישי, זהה פחות או יותר במשלוחים רגילים ובמשלוחי צד ג'. זרימת המסמכים, לעומת זאת שונה ובה דם מאמר זה.

כאמור לעיל, יש שני סוגים של משלוחי צד ג'. נתייחס באפשרות א' כמשלוח שמוסדר על ידי מתווך בין צדדים שלא מעוניין שהצדדים יכירו אחד את השני. ההתייחסות באפשרות ב' תהיה של יצרן המייצר טובין במדינה אחת והרוכש ח"ג במדינה שנייה. זרימת המסמכים בין שני המקרים שונה.

אפשרות א' –

שימוש במתווך בין צדדים שלא מעוניין שהצדדים יכירו אחד את השני.

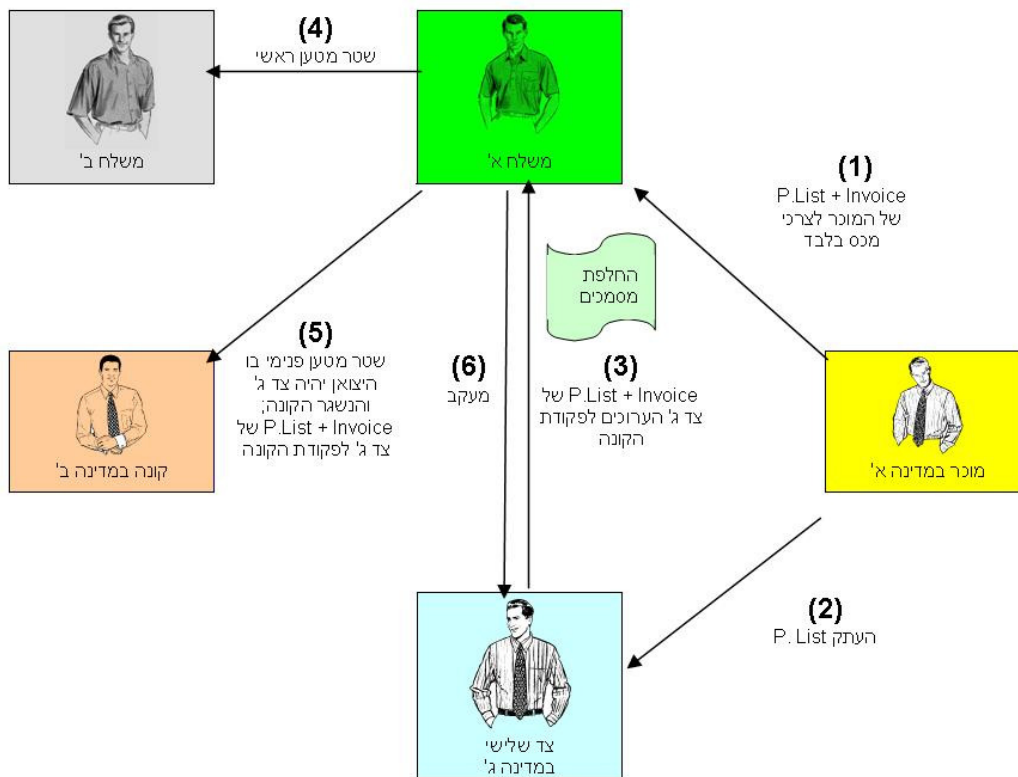

הצדדים המשתתפים הם:

- מוכר במדינה 1
- קונה במדינה 2
- משלח א' (במדינה 1)
- משלח ב' (במדינה 2)
- צד ג' - במדינה 3

יש לציין המוכר והקונה לא נמצאים בקרי מסחרי סדירים עם שני המשלחים. היחיד שמכיר את המשלחים ואת המוכר והקונה הוא צד ג'. בין משלח א' למשלח ב' יש קשרי מסחר – האחד מייצג את השני. הקונים המחברים בין הגופים בשרטוט 4 מציין את היחסים בין הצדדים בעסקה.

קיימות מספר שיטות בהם צדדים יכולים לעבוד באפשרות זו. כל השיטות מבוססות על הרעיון שקיים גוף מסוים (בד"כ משלח) אשר מחליף את המסמכים של המטען.

שרטוט 5 – החלפת מסמכים פשוטה

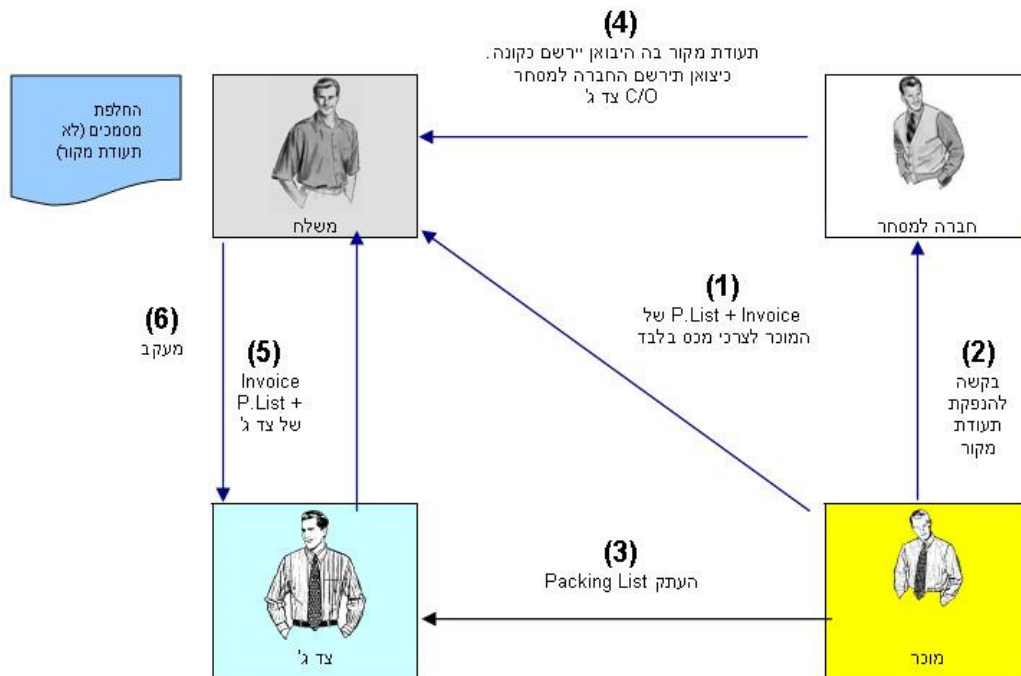
בשרטוט 6 ניתן לראות את השלבים של החלפת מסמכים פשוטה. להלן פירוט השלבים:

1. המוכר מעביר את המטען למשלח א' (במדינתו) לצורך משלוח המטען. המסמכים שהוא מצ"ב למשלוח הם: חשבון ו-packing list. שני מסמכים אלה הם לצורך תהליך המכס במדינת המוכר והם על שמו של צד ג'. הם לא יצאו בשום אופן מהמדינה של המוכר.
2. בשלב זה מעביר המוכר העתק של ה-packing list לצד ג' (זאת, על מנת שצד ג' יוכל להכין packing list משלו).

3. לאחר שקיבל את ה-packing list, מכין צד ג' שני מסמכים. שני המסמכים הם מסמכים שלו והם מונפקים על שם הקונה. את שני המסמכים הללו מעביר צד ג' למשלח א'. כאשר משלח א' יקבל מסמכים אלה הוא ישתמש בהם כמסמכי המשלוח. במלים אחרות – הוא יחליף את המסמכים שקיבל מהמוכר במסמכים שקיבל מצד ג'.
4. משלח א' מנפיק שטר מטען ראשי ואותו הוא שולח למשלח ב'. אם מדובר בהובלה ימית, רצוי ששטר מטען זה לא יהיה סחיר – זאת על מנת למנוע כל עיכוב העלול להיגרם עקב אי הגעת שטר המטען המקורי הראשי.
5. במקביל, יעביר משלח א' את המסמכים הבאים למשלח ב':
  - שטר מטען פנימי. שטר מטען זה הופק על ידי משלח א'. כיצואן בו, נרשם צד ג' וכיבואן נרשם הקונה. רצוי שגם שטר מטען זה לא יהיה שטר מטען סחיר וזאת על מנת לאפשר גמישות מירבית בהעברת המסמכים
  - חשבון ו- packing list. שני מסמכים אלה יהיו מצד ג', על נייר של צד ג' לפקודתו של הקונה.
6. במשך כל התהליך יעדכן משלח א' את צד ג' בתהליך (follow up).

חשוב להדגיש שניתן לבצע שלבים 4 ו-5 ביחד. דהיינו שכל המסמכים יגיעו ממשלח א' למשלח ב' וממשלח ב' לקונה אבל זה לא הכרחי.

לעתים יקרה שהמוכר יתבקש להציג לפני הקונה תעודת מקורס המעידה על מקור הטובין. לא תמיד ניתן להציג תעודה זו אך במדינות רבות ניתן להתגבר על כך באמצעות שימוש בחברה למסחר הנמצאת במדינתו של המוכר.

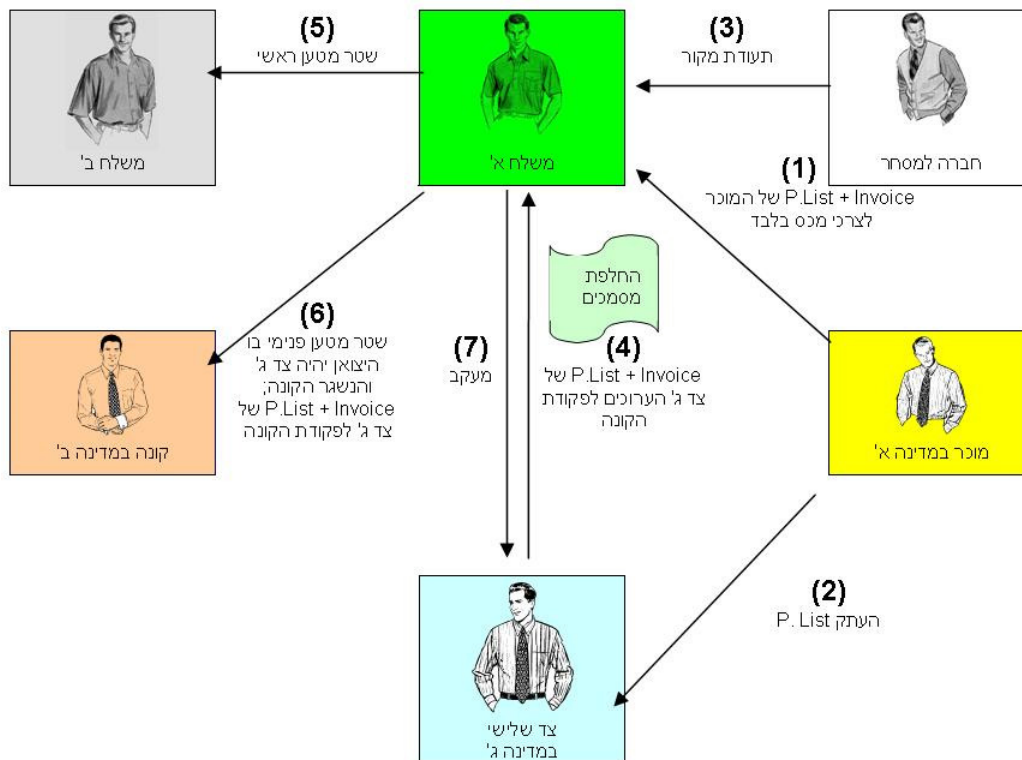
שרטוט 6 – החלפת מסמכים עם שימוש בחברה למסחר (לצורך השגת תעודת מקור)

שרטוט 6 מציג את השימוש בחברת מסחר. מודגש שמדובר במוצרים שאמנם זכאים לתעודת מקור ולא ברמאויות.

להלן פירוט השלבים בצורת עבודה זו:

1. המוכר מעביר את המטען למשלח א' (במדינתו) לצורך משלוח המטען. המסמכים שהוא מצ"ב למשלוח הם: חשבון ו-packing list. שני מסמכים אלה הם לצורך תהליך המכס במדינת המוכר והם על שמו של צד ג'. הם לא יצאו בשום אופן מהמדינה של המוכר.
2. המוכר פונה לחברת מסחר (שהתמנתה על ידי צד ג') ומגיש בקשה להנפקת תעודת מקור.
3. בשלב זה מעביר המוכר העתק של ה-packing list לצד ג' (זאת, על מנת שצד ג' יוכל להכין packing list משלו).
4. החברה למסחר מכינה תעודת מקור ומעבירה אותה למשלח א'. בתעודה זו כיצואן תהיה רשומה החברה למסחר C/O צד ג'. המונח C/O (Care Off) מקובל ברוב המדינות ורוב המדינות יתחשב בתעודה. יש צורך לברר מראש עם הקונה אם יה בעיה בהצגת תעודה כזו.
5. צד ג' שקיבל את ה-packing list מהמוכר (ראה סעיף 3 לעיל), מכין שני מסמכים. שני המסמכים הם מסמכים שלו והם מונפקים על שם הקונה. את שני המסמכים הללו מעביר צד ג' למשלח א'. כאשר משלח א' יקבל מסמכים אלה הוא ישתמש בהם כמסמכי המשלוח. במלים אחרות – הוא יחליף את המסמכים שקיבל מהמוכר במסמכים שקיבל מצד ג'.

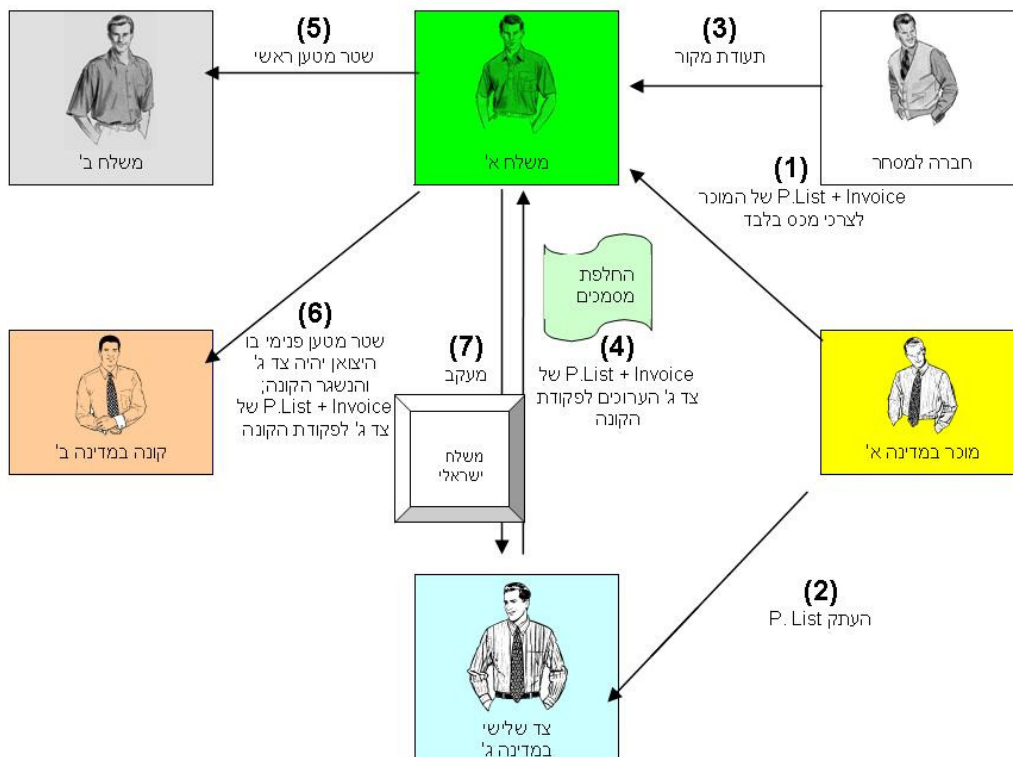
שאר התהליך יתבצע כמו התהליך המתואר בשרטוט 5. להלן תרשים התהליך כולו:

שרטוט 7 – תהליך מלא של החלפת מסמכים עם שימוש בחברה למסחר (לצורך השגת תעודת מקור)

יש לשים לב שבמקרה זה להבדיל מהחלפת מסמכים פשוטה (ראה שרטוט 5) המסמכים שיגיעו ממשלח א' לקונה גם תעודת מקור.

במקרה שצד ג' מבקש לקבל בקרה גבוהה יותר, הוא יכול להשתמש בשירותיו של משלח ישראלי. משלח זה הוא סוכנו של משלח א' והוא יכול לבצע מעקב ולמסור הוראות למשלח א'. הקשר בינו לבין משלח א' יהיה על פי רוב יותר ברור ומקצועי מאשר קשר ישיר בין צד ג' למשלח א' ישירות מה עוד שיהיה ניתן לדרוש מהמשלח בארץ לקחת על עצמו אחריות לביצוע הפעולה כולה.

שרטוט 8 – תהליך של החלפת מסמכים בשימוש עם משלח ישראלי

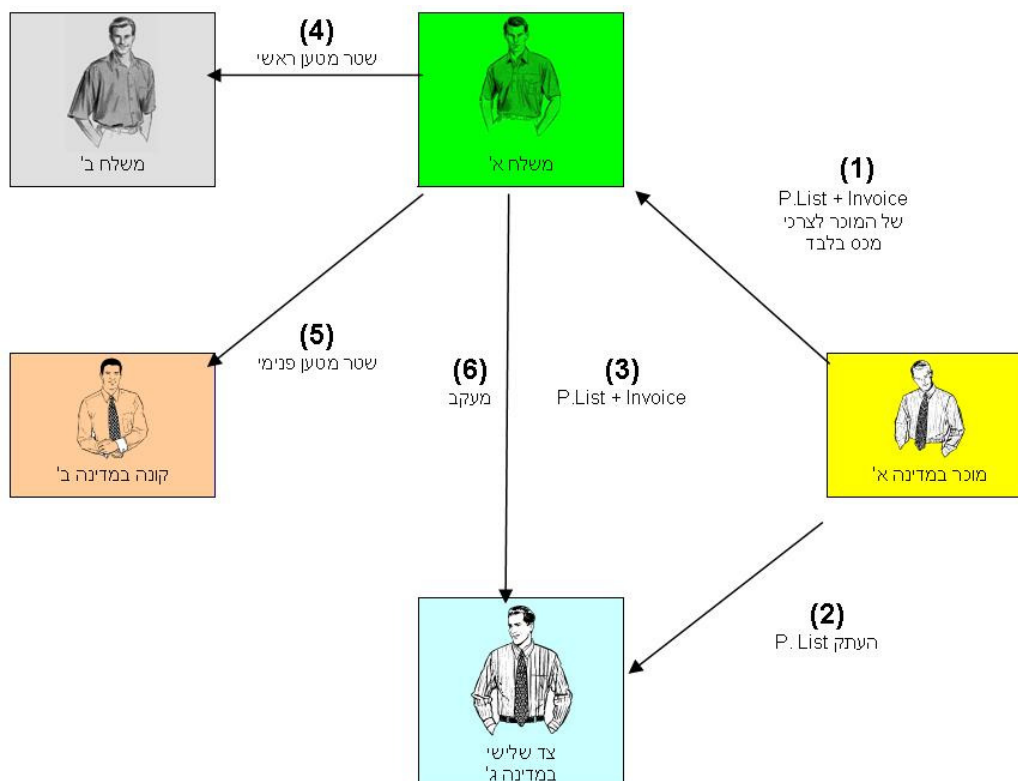
אפשרות ב' –

יצרן המייצר טובין במדינה אחת והרוכש ח"ג במדינה שנייה

כאמור לעיל, במקרה כזה נושא הדיסקרטיות הוא לא חשוב ואין שום בעיה בכך שכך הצדדים בפעולה יכירו אחד את השני. מטבע הדברים, במקרה כזה התהליך פשוט הרבה יותר והוא מתואר בשרטוט 9 להלן.

להלן פירוט שלבי התהליך:

1. המוכר מעביר למשלח א' חשבון ו- packing list שישמשו לצרכי מכס בלבד.
2. המוכר יעביר לצד ג', במקביל העתקים של מסמכים אלה.
3. המוכר יעביר ישירות לקונה חשבון ו- packing list. אלה אמורים להיות זהים למסמכים שנמסרו בהתאם לסעיף 1 לעיל.
4. משלח א' יעביר למשלח ב' שטר מטען ראשי
5. משלח א' יעביר לקונה (אם ישירות ואם דרך משלח ב') שטר מטען פנימי עם הפרטים האמיתיים של המוכר ושל הקונה.
6. צד ג' יעודכן כל הזמן על ידי משלח א'. גם כאן ניתן לערב משלח ישראלי שיבקר את התהליך כולו

שרטוט 9 – תהליך במקרה של יצרן המייצר טובין במדינה אחת והרוכש ח"ג במדינה שנייה

© כל הזכויות שמורות לזאב תלם

אין להעתיק, לשנות, לפרסם, לשר, להעביר, למכור, להפיץ או לעשות שימוש מסחרי או אחר כלשהו, בתוכן המאמר או חלק ממנו אלא בהיתר מפורש ובכתב מזאב תלם.

מספר הערות והארות נוספות:

- יש לקחת בחשבון את כל העלויות הלוגיסטיות הכרוכות במעבר ממדינת היצוא למדינת היבוא.
- כמו"כ חייבים לקחת בחשבון הגבלות לא מכסיות – רשיונות, תקנים וכיוצ"ב
- כך שמדובר בעצם בבקרה מרחוק – יש להשתמש בגוף אשר יכול להודיע מראש מה העלויות הלוגיסטיות ומה הדרישות הלא מכסיות
- קשה יותר משום שמדובר בבקרה מרחוק. על כן עדיף השימוש במשלחים או במקרים מסוימים בחברות בלדרות ולא בחברות תעופה/ספנות